

LL.M Semester - 2 (CBCS) Examination
March/April - 2026 (As Per Syllabus Year-2022)
Law & Social Transformation in India (Core)

Time: 3:00 Hours

Marks:100

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ પરંપરા અને સંસ્કૃતિના ઉત્પાદન તરીકે કાયદાના ખ્યાલનું પરીક્ષણ કરો. સંસ્કૃતિ કાનૂની પ્રણાલીઓના (૨૦)
 વિકાસને કેટલી હદ સુધી પ્રભાવિત કરે છે? વિગતવાર વર્ણન કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-૧ સ્વતંત્રતા પછીના ભારતીય કાનૂની વિકાસ પર કોલોનીયલ કાનૂની સંસ્થાઓની અસર ન્યાયતંત્ર, સંહિતાબદ્ધ કાયદાઓ અને કાનૂની શિક્ષણના વિશેષ સંદર્ભમાં સમજાવો.

પ્રશ્ન-૨ ભારતમાં કાયદા અને ધર્મ વચ્ચેના આંતરસંબંધોની ચર્ચા કરો. ધાર્મિક વિવિધતાના બંધારણીય પ્રતિભાવ (૨૦)
 તરીકે ધર્મનિરપેક્ષતાનો સિદ્ધાંત કેવી રીતે કાર્ય કરે છે. વિગતવાર સમજાવો.

અથવા

પ્રશ્ન-૨ "ભારતીય બંધારણ વિવિધતાને એકતા સાથે સમાધાન કરવાનો પ્રયાસ કરે છે." ધર્મ, ભાષા, સમુદાય અને પ્રાદેશિકતાના સંદર્ભમાં આ વિધાનની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-૩ મહાત્મા ગાંધી, વિનોબા ભાવે અને જયપ્રકાશ નારાયણ દ્વારા રજૂ કરાયેલ સર્વોદયના ન્યાયશાસ્ત્રને સમજાવો. (૨૦)
 ભારતમાં સામાજિક ન્યાય પ્રાપ્ત કરવા માટે તેની સુસંગતતાનું વિગતવાર વર્ણન કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-૩ ભારતમાં લિંગ આધારિત અન્યાયનો ખ્યાલ સમજાવો. તેના વિવિધ સ્વરૂપોની ચર્ચા કરો અને લિંગ અસમાનતાને સંબોધવામાં કાયદાની ભૂમિકાનું વિશ્લેષણ કરો.

પ્રશ્ન-૪ "બાળકોના અધિકારો માનવ અધિકારોનો એક આવશ્યક ભાગ છે." ભારતમાં શિક્ષણના અધિકાર અને બાળ (૨૦)
 સુરક્ષા કાયદાઓના સંદર્ભમાં આ વિધાનની ચર્ચા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-૪ ૭૩મા બંધારણીય સુધારા અધિનિયમ, ૧૯૯૨ અને ૭૪મા બંધારણીય સુધારા અધિનિયમ, ૧૯૯૨ દ્વારા સ્થાપિત બંધારણીય માળખાના સંદર્ભમાં ભારતમાં લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણ અને સ્થાનિક સ્વરાજ્યની વિભાવનાની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-૫ ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (૨૦)

- 1) સામાજિક પરિવર્તનના સાધન તરીકે કાયદાની મર્યાદાઓ
- 2) મિલકતના અધિકારનો મૂળભૂત અધિકારથી કાનૂની અધિકાર સુધીનો બંધારણીય વિકાસ
- 3) દત્તક લેવા સાથે સંકળાયેલ કાનૂની અને સામાજિક સમસ્યાઓ
- 4) ફોજદારી કાયદામાં પ્લી સોદાબાજીનો ખ્યાલ

ENGLISH VERSION

Que.1 Examine the concept of law as the product of tradition and culture. To what extent does culture influence the development of legal systems? Describe in detail. (20)

OR

Que.1 Explain the impact of colonial legal institutions on post-independence Indian legal development with special reference to the judiciary, codified laws, and legal education.

Que.2 Discuss the inter-relationship between law and religion in India. How the principle of secularism operates as a constitutional response to religious diversity. Explain in detail. (20)

OR

Que.2 “Indian constitution attempts to reconcile diversity with unity.” Discuss this statement with reference to religion, language, community, and regionalism.

Que.3 Explain the jurisprudence of Sarvodaya as propounded by Mahatma Gandhi, Vinoba Bhave, and Jayaprakash Narayan. Describe in detail its relevance for achieving social justice in India. (20)

OR

Que.3 Explain the concept of gender injustice in India. Discuss its various forms and analyze the role of law in addressing gender inequality.

Que.4 “Children’s rights are an essential part of human rights.” Discuss this statement with reference to the right to education and child protection laws in India. (20)

OR

Que.4 Discuss the concept of democratic decentralization and local self-government in India with reference to the constitutional framework established by the 73rd Constitutional Amendment Act, 1992 and 74th Constitutional Amendment Act, 1992.

Que.5 Write Short Note (Any Two) (20)

- 1) Limitations of law as an instrument of social change
- 2) Constitutional development of the right to property from a fundamental right to a legal right.
- 3) Legal and social problems associated with adoption.
- 4) Concept of plea bargaining in criminal law.
